International
Journal of Human Studies
Uluslararası İnsan Çalışmaları Dergisi ISSN: 2636-8641

Cilt/Volume 6 Sayı/Issue 12 Yıl/Year: 2023 Alındı/Received: 30-05-2023 – Kabul/Accepted: 01-07-2023

Türkiye'de Seçmenlerin Yeni Medya Ortamlarında Siyasal Katılım Pratikleri

Turkish Voters' Political Participation Practices in New Media Environments

Gökhan GÜRBÜZ[1] | İdil SAYIMER[2]

Abstract

The new media has begun to change the political communication methods as well as the ways of doing politics. The focus of these new methods is political participation, which is one of the main requirements of democracy. The intense use of new media environments enables the voters more active and effective than past and also highlights the phenomenon of democratic participation. Based on this idea, the main problematic of this research made it necessary to seek answers to some questions as: whether the way voters use the new media has an effect on democracy; the role of the new media in political participation,

Öz

Yeni medya, siyaset yapma biçimlerini değiştirdiği kadar siyasal iletişim yöntemlerini de değiştirmeye başlamıştır. Bu yeni yöntemlerin odak noktası, demokrasinin temel gereklerinden biri olan siyasal katılımdır. Özellikle yeni medyanın seçmenler tarafından yoğun bir biçimde kullanılması, siyasal katılıma olanak sağlamaktadır. Böylece seçmenler, politik süreçlerde daha etkin ve aktif olmaktadır. Bu düşünce ekseninde çalışmanın ana sorunsalı; seçmenlerin yeni medyayı kullanma biçimlerinin demokrasiye etkisinin olup olmadığı, siyasal katılımda yeni medyanın rolünün ne olduğu, demokrasiyi

[1] Gökhan GÜRBÜZ, Dr. Öğr. Üye., Giresun Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, gokhan.gurbuz@giresun.edu.tr, ORCID: 0000-0002-6376-1945

[2] İdil SAYIMER, Prof. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, sayimer84@yahoo.com, ORCİD: 0000-0002-2250-8900

the role it plays in ensuring democracy, and whether the new media allows direct participation in decision-making processes. The research aims to reveal the role of the new media in the process of building direct democracy in Turkey, and to explore the participation of the voters in the political arena and how much they take part in the decision-making processes. For this purpose, data was collected from the voters in the level-1 regions of the Turkey Statistical Regional Units Classification through a field research. Survey technique was applied to 1057 people in total within the scope of the research. Within the framework of the findings obtained; It has been determined that the participants use the new media to follow the agenda, access news and political information. In addition, it was concluded that traditional ways of political participation were not preferred, and the new media was significantly important in the formation of the political interests, opinions, decisions and actions of the participants.

Keywords: New Media, Political Participation, Democracy.

sağlamada nasıl bir görev üstlendiği ve yeni medyanın karar alma süreçlerinde doğrudan katılıma olanak tanıyıp tanımadığı üzerine kurulmuştur. Araştırma Türkiye'de doğrudan demokrasinin inşa edilmesi sürecinde yeni medyanın rolünü ortaya koyarak seçmenlerin politik alana katılımını ve karar alma süreçlerinde ne kadar yer aldıklarını keşfetmeyi amaçlamaktadır. Bu amaca yönelik olarak Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması'nda (İBBS) düzey-1 bölgelerinde yer alan seçmenlerden alan araştırması ile veriler toplanmıştır. Araştırma kapsamında toplam 1057 kişiye anket tekniği uygulanmıştır. Elde edilen bulgular çerçevesinde; katılımcıların gündemi takip etmek, haberlere erişmek ve politik bilgiye ulaşmak amacıyla yeni medyayı kullandıkları tespit edilmiştir. Ayrıca geleneksel siyasal katılım yollarının tercih edilmediği, katılımcıların siyasal ilgilerinin, kanaatlerinin, kararlarının ve eylemlerinin oluşmasında yeni medyanın anlamlı düzeyde önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yeni Medya, Siyasal Katılım, Demokrasi.

Giriş

Yeni medyanın ortaya çıktığı dönemden beri siyasal katılımın tanımı değişmiş ve çerçevesi de genişlemiştir. Demokratik sistemin devamlılığı ve gerekliliği olarak farklı farklı disiplinler tarafından incelenen bu kavramın, büyüyen bir alanyazına sahip olduğu görülmektedir. Kavramın alanyazını incelendiği zaman geleneksel siyasal katılım pratikleri yerine gelişen iletişim teknolojilerinin yeni katılım biçimlerini odağına aldığını görmekteyiz. Bu anlamda özellikle yeni medya ve siyasal katılım ilişkisi araştırılmakta ve demokratik yapıların merkezine bu medya biçimi yerleştirilmektedir.

Geleneksel medyanın, karmaşıklaşan günümüz toplumlarının kamusal ilişkilerinde yaşanan sorunların çözümü için yetersiz kaldığı görülmektedir. Alternatif iletişim biçimlerine olanak sağlayan ve bu geleneksel medyaların yerine ikame edilen yeni medyalar, hem bilgiye ulaşma hem de katılım anlamında önemli bir güç olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla yeni medya diğer iletişim araç ve ortamlarına göre daha rahat ulaşılmakta, bireyler -özellikle siyasal alana ilgi duyan seçmenler- tarafından daha yoğun kullanılmakta ve demokratik toplumlarda daha fazla tercih edilmektedir.

Yeni medyanın yükselişinin siyasi katılım üzerinde önemli bir etkisi olmuştur. Özellikle sosyal medya platformları, insanların siyasi konular ve olaylarla ilgilenmesini kolaylaştırmıştır. Bu platformlar, bireylerin görüş ve fikirlerini daha geniş bir kitleyle paylaşmalarına, benzer düşünen bireylerle bağlantı kurmalarına ve siyasi etkinlikler ve adaylar hakkındaki bilgilere daha önce hiç olmadığı kadar kolay erişmelerine olanak tanımaktadır. Diğer taraftan yeni medya çevrimiçi örgütlenme, siyasi amaçlar için hızlı ve etkin kamuoyu oluşturma ve dijital aktivizm gibi yeni siyasi katılım biçimlerini de mümkün kılmıştır. Bu yeni katılım biçimleri, geleneksel siyasi süreçlere katılma olasılığı daha düşük olan genç nesiller arasında siyasi katılımı artırma potansiyeline sahiptir.

Son yıllarda bu alana yönelik çalışmaların artış göstermesine rağmen genel olarak belirli demografik gruplarla sınırlı kaldığı görülmektedir. Yapılan çalışmaların Türkiye'de siyasal katılımın yeni pratikleri üzerine yapılmasından ötürü mevcut alanyazına önemli katkıları bulunmaktadır. Bu açıklamalar ışığında çalışmada, Türkiye'de İstatistikî Bölge Birimleri Sınıflandırması temel alınarak toplam 12 bölgeden katılımcılarla görüşülmüş ve bütüncül bir yaklaşım sergilenmiştir. Aynı zamanda bu çalışma, Türkiye'de yeni medya ve siyasal katılım ilişkisine odaklanarak katılımcı bir demokrasi anlayışının gelişmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Siyasal Katılım

Üzerinde uzun süre tartışılan ve halen tartışılmaya devam eden siyasal katılım, demokratik sistemlerin en önemli unsurlarının başında gelmektedir. Kavrama yönelik geçmiş yıllarda birçok tanım yapılmasına rağmen, yeni iletişim araçlarının varlığı bu kavram üzerine yapılan tartışmaları da geniş bir hale getirmiştir.

Siyasal katılım, modern bir toplumun demokrasi göstergesi, aynı zamanda demokratik bir yönetimin amaçlarından biri, çoğulcu ve katılımcı bir siyasal sistemin temel ilkesi ve gereğidir (Çağlar, 2011, s. 40). Başka bir deyişle, demokrasinin temel unsurlarından biri olan siyasal katılım, hem demokratik bir siyasal yönetimin ulaşmak istediği bir hedef hem de politik sistemin devamlılığı açısından merkezi bir konumda olması gereken bir yapıdır. Öte yandan sağlıklı bir politik sistemi sürdürebilmek için bireylerin bu sistem içindeki yerlerinin farkında olmaları ve rollerini yerine getirmek için gerekli yetkinliğe sahip olmaları gerekir. Bir dereceye kadar siyasi farkındalık kazanmış olanlar, sistemin işleyişine katkıda bulunan belirli davranışlar sergileyerek ve eylemlerde bulunarak siyasi sürece katılabilirler. Bu davranışın bir sonucu olarak siyasal katılım, bireylerin siyasal sürece dâhil olmalarını ifade etmektedir.

Siyasal katılım, demokrasinin işleyişinin temel koşullarından biridir. Demokratik toplumu hedefleyen veya ideal düzeye ulaşmış ülkelerde siyasal katılımın gerçekleşmesi hem birey hem de

toplum için büyük önem taşımaktadır. Ancak bireylerin siyasal yaşama katılabilmeleri için düşünce ve davranışlarının etkilenmesi gerekir. Politik konulardan etkilenmeye başlayan birey; siyasi alanda gerçekleşen edimlerin içinde yer aldıkları andan itibaren siyasete katılmaya başlar. Ancak bu katılımın derecesi ve biçimi, hem siyasal sistemin kendisine hem de bireyin siyasal çıkarlarına bağlı olarak toplumdan topluma farklılık göstermektedir (Lindner & Aichholzer, 2020). Özellikle geleneksel politik sisteme sahip olan ülkelerde seçmenler, yalnızca oy verme davranışı içinde bulunmaktadır. Diğer bir ifadeyle katılım, ideal demokrasiden uzak olan ülkelerde daha sınırlı bir şekilde gerçekleşmektedir. Buna karşın demokratik sistemin egemen olduğu toplumlarda siyasal alana katılım daha fazla olmaktadır.

Siyasal katılım, seçmenlerin siyasi sürece dâhil olabileceği ve seslerini duyurabileceği çeşitli yolları ifade etmektedir. Bu yollar seçimlerde oy kullanmak, bir siyasi partiye veya kampanyaya katılmak, protestolara veya gösterilere katılmak, seçilmiş yetkililerle iletişim kurmak, çevrimiçi veya çevrimdışı siyasi tartışmalara katılmak gibi faaliyetleri içerebilir. Dolayısıyla bireylerin, hayatlarını etkileyen kararlarda söz sahibi olmalarına olanak tanıdığı için siyasi katılım, demokrasinin önemli bir yönüdür. Daha detaylı aktarmak gerekirse sadece seçimlere katılarak oy verme davranışında bulunmak olarak ifade edilebileceği gibi; bürokrasi ve politik karar alma süreçlerinin içinde yer almak ve bu süreçleri etkilemek şeklinde de tanımlanabilir. Bir başka deyişle katılım, kişinin kendisini ilgilendiren ve onun hayatını etkileyecek olan karar alma süreçlerinde yer alması anlamına gelmektedir (Gürbüz, 2022, s. 73).

Bir amaç ve hedef doğrultusunda olan siyasal katılım, bireylerin politik alanı etkilemek ya da desteklemek amacıyla yaptıkları davranış olarak nitelendirilmektedir (Topbaş, 2010, s. 92). Özellikle geleneksel olarak seçimlerde oy kullanma, herhangi bir siyasi partiye üye olma veya siyasal aktörlerle iletişim halinde olmaya çalışma gibi çeşitli davranışlarda gerçekleşen siyasal katılım, dar anlamda yalnızca seçim dönemlerinde katılma şeklinde tanımlanabileceği gibi geniş anlamda politik karar alma süreçlerine katılma biçiminde de ifade edilmektedir (Alkan, 2018, s. 246). Aynı şekilde katılımın daha çok yönetilenin yönetenleri etkileme, onların kararlarını kendi tercih ve çıkarlarına göre değiştirme süreci şeklinde değerlendirilebileceği de belirtilmektedir (Çaha vd., 1996, s. 205). Benzer bir biçimde siyasal katılım, politik sonuçları ve kararları etkilemek amacıyla sıradan bireylerin herhangi bir faaliyeti olarak aktarılmaktadır (Carpentier, 2011, s. 17). Bir başka tanımda ise sağlıklı bir şekilde işleyen demokratik toplumların önemli temellerinden biri olan siyasi katılım, hem devletin eylemlerini etkileme hem psikolojik katılım hem de sivil ve kamusal ilişkilerin davranışsal katılımı olarak belirtilmektedir (Hsieha & Lib, 2014, s. 27). Görüldüğü üzere siyasal katılıma yönelik birçok tanım ve betimleme olmasına rağmen, belli bir tanım etrafında birleştiğini söylemek oldukça zordur. Yine de kavrama yönelik olarak yapılan tanımların "siyasal yöneticileri seçme ve yöneticilerin kendi istek ve menfaatleri doğrultusunda karar almalarını sağlamak amacıyla göstermiş oldukları her türlü davranış ve eylemlerin" (Dursun, 2018, s. 103) bütünü etrafında olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bütün bu tanımlardan yola çıkarak siyasal katılım kavramını en temel anlamıyla bireylerin politik aktörleri etkileme ve karar alma süreçlerinde aktif bir biçimde yer alma olarak betimleyebiliriz.

İlk örneklerini kısıtlı da olsa Antik Yunan'da gördüğümüz demokratikleşme düşüncesi, günümüzde vatandaşların siyasal yönetimi belirleme ya da yönetime ortak olma hakkına kadar

evrilmiştir. Dünyanın her geçen gün değişmesi ve gelişmesi bireylerin toplumsal ve siyasal konular hakkında alınan kararlara katılma zorunluluğunu ortaya çıkarmıştır. Bu tür kararlara katılmak için özellikle iletişim teknolojilerinden yararlanmak bir zorunluluktur. Siyasal katılım, sınırlı ve dinamik katılım olmak üzere iki biçimde karşımıza çıkmaktadır. Bu hususla sınırlı katılım daha geleneksel iletişim yollarını tercih ederken, dinamik katılım yeni iletişim teknolojileri odağında gerçekleşmektedir. Özellikle 20. yüzyılın ilk çeyreğinden itibaren oluşmaya başlayan yeni siyasi yapılar, halkın yönetimi belirlemesi amacıyla temsili demokrasinin varlığını ortaya koymuştur. Ancak bu dönemlerde halkın, yönetim üzerindeki etkisi sadece oy vermekle sınırlı kalmaktadır. Özellikle 21. yüzyılın başında sadece oy vermenin yeterli olmadığı, bu tarz bir demokrasiye yönelik eleştirilerin çoğalmasına sebep olmaktadır. Bu durum vatandaşların yalnızca seçim dönemlerinde hatırlanmasının yetersiz kaldığı, dolayısıyla yönetim süreçlerine de ortak olması gerektiği fikrini ön plana çıkarmaya başlamıştır (Eriş & Akıncı, 2019, s. 36). Temsili demokrasiden katılımcı demokrasiye geçişi ifade eden bu dinamik katılım biçiminin merkezinde ise yeni medya araçları ve onun yarattığı sosyal etkiler bulunmaktadır. Dolayısıyla demokrasinin ideal anlamına kavuşmasında siyasal katılımın, siyasal katılımın sağlıklı bir şekilde gerçekleşmesinde de yeni medyanın oynadığı rol önemlidir.

İnternet teknolojilerinin gelişmesiyle birlikte yeni medya araç ve platformlarının ortaya çıkışı, toplumsal hayatın işleyişinde de önemli değişikler yaratmıştır. Bu değişikliklerin etkili olduğu yerlerin başında siyasal alan gelmektedir. Siyaset yapma ve katılım biçimleri, bu değişim sayesinde daha demokratik bir yapıya doğru dönüşmüştür. Medya, iletişim ve siyasal katılım karşılıklı olarak birbirine bağlı olduğu için medya ve iletişim ortamında yaşanan gelişmeler doğrudan katılımı da etkilemektedir (Svensson, 2011, ss. 117-118). Bundan dolayı seçmenlerin siyasal karar alma süreçlerine katılma arzusu, yeni medyanın bu süreçteki rolünü de arttırmaktadır.

Yeni Medyada Siyasal Katılım

İnternetin ortaya çıktığı dönemlerde Web 1.0 teknolojisinin tek taraflı iletişim biçimi, yeni medyanın ortaya çıkışıyla birlikte sona ermiştir. Yeni medyanın oluşmaya başladığı dönemlerde Web 2.0 teknolojisiyle bütüncül olarak toplumsal bir dönüşüm yaşandığı görülmektedir. Bunun sonucunda pasif ve izleyici/okuyucu konumunda bulunan bireyler kendilerini ifade etme, kamusal konulara ve siyasal süreçlere katılma olanağı bulmuştur. Diğer bir ifadeyle kullanıcılar, yeni medya sayesinde bilgiyi salt tüketen bir yapıdan hem üreten hem de paylaşan bir sisteme kavuşmuştur. Bu hususla yeni medya; sosyal medya, bloglar, çevrimiçi forumlar ve mesajlaşma uygulamaları dâhil olmak üzere son birkaç on yılda ortaya çıkan çeşitli dijital platformları ve teknolojileri ifade etmektedir. Bu platformlar, çeşitli şekillerde siyasal katılımı kolaylaştırma potansiyeline sahiptir.

Yeni medyanın siyasal katılımı artırmasının bir yolu, bireylere daha geniş bir bilgi ve bakış açısı yelpazesine erişim sağlamasıdır. Geçmiş dönemlerde siyasi bilgilere ve tartışmalara erişim genellikle gazeteler, televizyon ve radyo gibi geleneksel medya araçlarıyla sınırlıydı. İnternet ve yeni medyanın yükselişiyle birlikte bireyler, artık çok çeşitli haber ve görüş kaynaklarına erişme olanağına sahipler, bu da onların siyasal anlamda daha bilgili olmalarına ve politik meselelerle ilgilenmelerine yardımcı olmaktadır. Yeni medyanın politik süreçlerdeki etkisi ve rolü, demokrasiye yapacağı katkı, toplumları organize etmedeki gücü ve bireylerin siyasal alana yönelik tutumlarını belirlemedeki önemi farklı konuların ele alınması gerekliliğini ortaya çıkarmıştır. Bu

açıdan geleneksel siyasal süreçlerin aksine birçok insanı eş zaman olarak toplayabilen yeni medya; politik tartışmaları, siyasal aktörlerle doğrudan iletişim kurmayı, siyasal kampanya faaliyetlerini gerçekleştirmeyi, siyasal alana ilgiyi ve politik katılımı doğrudan etkileyen bir mekâna evrilmiştir (Şeker & Gölcü, 2020, s. 86-87). Dolayısıyla sosyo-politik bir düzenleyici yapıya da sahip olan yeni medya, siyasal katılımla doğrudan ilişkilidir. Her ikisi arasındaki ilişkiye dayanan bu durum, son yılların artan bir ilgi konusu olmuştur.

Diğer taraftan siyasi katılım ile yeni medya arasındaki ilişkinin karmaşık ve çok yönlü olduğunu belirtmek önemlidir. Yeni medya siyasi katılımı kolaylaştırabilirken, aynı zamanda zorluklar ve riskler de sunabilir. Örneğin, siyasi sürecin bütünlüğüne zarar verebilecek yanlış bilginin ve propagandanın sosyal medya platformlarında yayılma potansiyeli konusunda çeşitli endişeler mevcuttur (Morozov, 2019; Köseoğlu & Al, 2014). Aynı şekilde yeni medya kullanımı bazen dijital okuryazar olmayanlar veya internete erişimi olmayanlar gibi belirli grupların dışlanmasıyla da ilişkilendirilebilir. Yeni iletişim teknolojileri kullanım becerileri düşük olan bireyler de göz önüne alındığında mevcut riskler ve zorluklar daha da artmaktadır. Bu tarz eleştiri, risk ve zorluklara karşın yeni iletişim teknolojileri ve politik katılım arasındaki ilişkinin ise Törenli ve Kıyan (2020) tarafından formülize edildiğini görmekteyiz. Ortaya konan tekno-siyasal paradigmaya göre demokrasinin gelenekselden yeniye doğru evrilmesinin beş dinamik göstergesi bulunmaktadır: Birincisi; bilgi ve iletişim teknolojileriyle kamusal erişime açık olan ağ teknolojileri gibi olanakların yaygınlaştırılmasıdır. İkincisi; yeni iletişim teknolojilerinde yaşanan değişimin sosyal-politik ilişkileri de değiştirmesidir. Üçüncüsü; hem ucuz hem fazla olan enformasyona kamusal erişimin yaygınlaştırılmasının sağlanmasıdır. Dördüncüsü; bireysel ve kurumsal düzeyde iletişim teknolojilerini ve interneti kullanma becerisinin arttırılmasıdır. Sonuncusu ise; siyasanın iktidar alanını daraltıp, bireyin hak ve özgürlüklerini genişleten kararlı politik tavrın olmasıdır. Bu beş dinamik, geleneksel politik anlayıştan modern demokratik yapılara geçişi hızlandırdığı gibi bireylerin bu demokratik yapılar içinde yer almasını kolaylaştırmaktadır. Dolayısıyla aristokrat, seçkinci ya da sınırlı siyasal bir yönetim biçiminden, doğrudan katılıma olanak tanıyan, çoğunluğun ortak kararına dayanan ve bunları iletişim teknolojileri aracılığıyla kolaylaştıran bir yönetim biçimine geçiş sağlanabilir.

Bütün bu süreçler dikkate alındığında yeni medyanın tüm demografik gruplarda artan kullanımı, akademisyenleri bu platformların siyasi katılımda oynadığı rolü daha yakından incelemeye yöneltmektedir. Dolayısıyla yeni medya ve siyasal katılım konusunda sürekli genişleyen bir alanyazın bulunmaktadır. Hem ulusal hem uluslararası alanyazında birbirini gören birçok çalışma bulunduğu gibi yeni medya ve siyasal katılım ilişkisinin daha çok farklı demografik ve popülasyonlar üzerinde araştırıldığı görülmektedir. Bu çalışmalardan önemli veriler elde edildiği karşımıza çıkmakta ve alanyazında yapılacak diğer çalışmalara kaynaklık ettiği görülmektedir.

Özsoy ve arkadaşlarının (2020) yapmış olduğu çalışmada, belli yaş gruplarının dijital becerilere sahip olmasıyla siyasal katılım arasındaki ilişki incelenmiştir. Dijital becerilerin siyasal katılımı olumlu yönde etkilediğini ve bunun yanında yeni medya aracılığıyla siyasi içeriğe maruz kalmanın siyasal katılım üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermiştir.

Yine yaş gruplarına yönelik bir diğer benzer çalışma Küçük ve Koçak (2019) tarafından yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda ileri yaş gruplarının günlük vakitlerinin önemli bir kısmını siber-uzama ayırdıkları ve sosyalleşmeye çalıştıkları bulgusu elde edilmiştir. Aynı zamanda internette geçirdikleri süre boyunca çeşitli politik iletilere maruz kaldıkları göz önüne alındığında, bu kişilerin, hem çevrimiçi hem çevrimdışı katılım davranışlarının etkilendiği görülmektedir. Öte yandan genç yaş grubunda yer alan bireylerin yeni medyayı aşırı kullanımları, ileri yaş grubunu da yoğun bir şekilde etkilemektedir.

O'Toole (2014), özellikle azınlıkların genç üyeleri arasındaki siyasi katılımı araştırmıştır. Çalışmanın sonunda sosyal ağ platformlarının politik davranışları daha önemli hale getirdiği ve bu popülasyonda yer alan üyelerin küresel politik sorunlarla daha fazla ilgilendiği, bundan ötürü de siyasal katılımı kolaylaştırdığı yönünde tespitlere ulaşılmıştır.

Kutlu'nun (2018) yapmış olduğu İstanbul'da yaşayan gençlerin internette siyasal katılım davranışlarına yönelik çalışması ise gençlerin yeni medya ortamlarında siyasal katılımlarının yoğun olduğunu ve bu dijital katılım türünün oy verme davranışlarında etkili olduğunu göstermektedir. Bir diğer ifadeyle yeni medyada siyasal katılımlar ile geleneksel siyasal katılımlar arasında anlamlı bir ilişkinin varlığı görülmektedir.

İşliyen'in (2015) üniversite öğrencileri ve sosyal medyada siyasal katılım arasındaki ilişkiye odaklanan çalışması ise alanyazının geniş kapsamlı araştırmalarından biri olarak ele alınabilir. Bu çalışmada eğitim seviyelerinin yüksek olmasından ötürü üniversite öğrencilerinin sosyal medyayı kullanım amaçları ve sosyal medyadaki siyasal katılım davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğu görülmektedir. Aynı zamanda sosyal medya kullanım sıklığının arttıkça, bireylerin siyasal katılım düzeylerinde de artış olduğu çalışmanın önemli bulguları arasında yer almaktadır.

Balcı ve Sarıtaş'ın (2016) yapmış olduğu saha araştırmasında ise üniversite öğrencilerinin sosyal medyada haberlere erişme, siyasal bir aktörü takip etme, sosyal medya platformları üzerinden siyasi tartışmalara girişme gibi siyasal davranışlarda bulundukları tespit edilmiştir. Aynı zamanda katılımcıların Facebook üzerinden daha sık siyasal katılım gerçekleştirdikleri ortaya çıkmıştır. Geleneksel siyasal katılım davranışlarından biri olan parti bağlılığı ve sosyal ağ platformlarında yapılan siyasal katılımları arasında da anlamlı bir ilişkinin olduğu görülmektedir.

Bir diğer önemli çalışma ise sosyal medyanın kuşaklara göre siyasal katılıma etkisi üzerine yapılmıştır. Varlık (2022) tarafından yürütülen çalışmada sosyal ağların siyasal katılım davranışına etkisinin farklı kuşaklara göre bir değişkenlik gösterip göstermediği sorunsalına yanıt aranmıştır. Araştırmaya göre sosyal medyada siyasal katılım davranışları X,Y ve Z kuşakları açısından farklılık göstermektedir. Buna bağlı olarak çalışmanın önemli sonuçlarından biri, Z kuşağının kendisinden önce gelen X ve Y kuşaklarına göre sosyal medyayı daha fazla siyasal katılıma yönelik kullanmalarıdır. Bu durum politize olmuş topluluğun siyasal katılımını daha yoğun gerçekleştirebileceğini, dolayısıyla demokratikleşmeye katkılarının olabileceğini göstermektedir.

Sosyal medya kullanımın siyasal ilgi, etkinlik ve katılıma yönelik Yaşar'ın (2020) yapmış olduğu araştırmada, bireylerin sosyal medya kullanımının siyasal katılıma önemli ölçüde etki ettiği ve aralarında anlamlı bir ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Aynı zamanda sosyal ağ platformlarının siyasal amaçlı yapılan kullanımlarda politik ilginin pozitif yönde arttığı ortaya çıkmıştır.

Calenda ve Meijer (2009) tarafından yürütülen uluslararası bir araştırma, gençlerin siyasi katılımına ve internete odaklanmaktadır. Bu araştırma İtalya, Hollanda ve İspanya olmak üzere üç farklı ülkede toplam 2224 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Yapılan çalışmanın sonunda dijital siyasal katılımın, mevcut siyasal katılım biçimlerini hem yeniden üretmekte hem de bunlara meydan okumakta olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bir diğer ifadeyle, yeni medyanın getirdiği katılım olanakları, siyasal alanı etkisi altına almakta ve bireyleri bu alanın önemli bir parçası haline getirmektedir.

Yeni medya araçlarının merkezi konumda olduğu ve son yıllarda birçok ülkede tartışılan dijital parti kavramına yönelik çalışma yapan Özmen (2022), yeni siyasal oluşumların siyasal katılım etkisine odaklanmaktadır. İspanya, İtalya, Fransa, Birleşik Krallık ve Kuzey Avrupa ülkelerindeki dijital partilerin ve bu partilerin yeni medya araçlarıyla oluşturduğu siyasal katılım momentumunu incelemektedir.

Shephard ve arkadaşları (2014) tarafından yürütülen bir çalışmada gençlere yeni medya ortamlarına eleştirel ve katılımcı bir şekilde yaklaşmalarını sağlayacak bilgi ve becerileri kazandıracak eğitim stratejileri geliştirilmesi gerektiği sonucuna erişilmiştir. Buna göre gençlerin bu alana yönelik kullanımları politik süreçlere katılımlarını sağlayacak ve demokratik yapıyı güçlendirecektir.

Siyasal aktörler ve genç seçmenler arasındaki ilişkiye odaklanan Loader ve arkadaşlarının (2015) yapmış olduğu çalışmada, sosyal ağ platformları sayesinde bu aktörler genç seçmenlere kolaylıkla ulaşabilmekte ve bu genç seçmenler de politik alanın bir parçası olabilmektedir. Avustralya, İngiltere ve ABD'de gerçekleşen bu çalışmanın önemli bir noktası ise siyasal aktörlerin genç seçmenlere ulaşma çabasına odaklanmasıdır. Gençlerin politik alandaki varlığı, demokratik bir sistemin önemli yapı taşlarından birini oluşturmaktadır. Bu düşünce bağlamında çalışma, siyasal aktörlerin genç seçmenlerle etkileşim kurabilmeleri için katılımcı iletişim tarzları geliştirmeleri gerektiği üzerine de durmaktadır.

Tüfekçi ve Wilson'un (2012) yayınlanan çalışmasında Arap Baharı'nda sosyal ağ platformlarının belirleyici bir yeri olduğu ve özellikle Facebook ve Twitter'ın, Şubat 2011'de Mısır Devlet Başkanı Mübarek'in istifa etmesinde oynadığı merkezi rolün altını çizmektedir. Çalışmanın önemli sonuçlarından biri de bireylerin, toplumsal hareketlerle birlikte oluşan siyasal ortama geleneksel medyaya göre sosyal ağ ortamlarıyla daha fazla katılım sağlamalarıdır.

Zúñiga ve arkadaşlarının (2012) sosyal ağ platformları, çeşitli bloglar ve YouTube gibi yeni medya mecralarının haber amaçlı kullanılmasının siyasal katılım üzerinde olumlu etkileri olduğunu göstermiştir. Aynı şekilde bu alana yönelik bir diğer çalışmada ise Campbell ve Kwak (2010), sosyal medya uygulamalarını gelişme gösterdiği dönemlerde, bu uygulamaların demokratikleşme sürecine katkı yapacağına ve uygulamayı kullanan kişilerin demokratik süreçlere katılım sağlayacağına yönelik sonuçlara ulaşmıştır.

Yeni medyanın siyasal katılımı gerçekleştirmedeki merkezi rolüne odaklanan birçok çalışma yapılmıştır. Yapılan çalışmaların özellikle 2008 ABD başkanlık seçimleri sonrasında arttığını görmekteyiz. O dönem gerçekleşen başkanlık seçimlerinde Barack Obama yeni medyanın olanaklarından yoğun bir biçimde faydalanmış ve seçimi kazanmıştır. Bu çalışmada da Türkiye'de

yeni medyanın siyasal katılımı sağlamada ve demokratikleşme sürecindeki katkısına odaklanılmaktadır. Demokratik idealler doğrultusunda yeni medyanın siyasal katılımı gerçekleştirmesi, siyasal katılımı oluşturan faktörlerin belirlenmesi ve bu faktörler arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını ortaya koymayan amaçlayan bu çalışmanın temel araştırma soruları şu şekilde formüle edilmiştir:

- Seçmenlerin yeni medyayı kullanım amaçları nelerdir?

- Seçmenlerin demografik yapısı ile yeni medyada siyasal katılımları arasında nasıl bir ilişki vardır?

- Yeni medyada siyasal katılımı oluşturan faktörler nelerdir ve bu faktörler arasında nasıl bir ilişki bulunmaktadır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın yöntemine, örneklemine, veri toplama ve veri analizi araçlarına ilişkin bilgilere yer verilecektir. Aynı zamanda bu araştırmanın, saha çalışmasına dayandığı için etik kurul onay bilgileri de aktarılacaktır.

Bu çalışmada nicel araştırma yönteminden faydalanılmış olup, katılımcılara anket tekniği uygulanmıştır. Araştırma modeli ise nicel araştırma yöntem ve teknikleri temel alınarak iki veya daha fazla değişken arasındaki değişimin varlığını veya derecesini ortaya çıkarmayı amaçlayan ilişkisel tarama modelidir (Karasar, 2020, s. 114). İstatistikî bilgilere dayalı olmak üzere gerçekleştirilen bu çalışmada veriler anket tekniği kullanılarak toplanmıştır. Anket tekniğinin uygulamasındaki temel sebep ise örneklemin geniş olması, anketin hazırlanması, uygulanması, değerlendirilmesi açısından sonuçları en güvenilir ve hata payı en düşük olan bir araştırma tekniği olmasıdır (Aziz, 2018, s. 83). Bu hususla anket formu üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde sosyo-demografik veriler, ikinci bölümde yeni medyayı kullanım örüntüleri ve üçüncü bölümde yeni medyada siyasal katılım ölçeği yer almaktadır.

Belirlenen araştırma soruları çerçevesinde anket formu tasarlanmış, örneklemden veriler toplanmış ve bu veriler kategorize edilerek SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) istatistik programının 26.sürümüne işlenmiştir.

Alan araştırmasına dayanan ve anket tekniği uygulanan çalışmalarda Yükseköğretim Kurulu mevzuat gereği etik kurul onayının alınması gereklidir. Bu hususla çalışma, Kocaeli Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu'nun onayıyla yapılmıştır. (Protokol No: 21.06.2021/75654, Karar No: 4)

Araştırmanın Uygulanması ve Örneklem

Araştırmanın evrenini 18 yaşından büyük ve seçmen kütüğüne kayıtlı olan seçmenler oluşturmaktadır. Çalışma evreni ise Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nun İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS)'nda belirtilen düzey-1'de yer alan 12 bölge biriminde yaşayan seçmenlerden oluşmaktadır. İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS) 28/08/2002 tarih ve 2002/4720 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile bölgesel istatistiklerin toplanması, geliştirilmesi, analizlerinin yapılması, bölgesel politikaların çerçevesinin belirlenmesi ve Avrupa Birliği Bölgesel

İstatistik Sistemi (NUTS) kriterlerine uyması amacıyla oluşturulan sınıflandırma sistemidir (TÜİK, 2005).

Çalışmada olasılı (olasılıklı) örnekleme yoluyla evrendeki her bir bireyin eşit şansa sahip olması (Aziz, 2018, s. 51), nesnel olması, örnekleme hatalarının tahmini için istatistiksel avantaj sağlaması (Kuş, 2012, s. 45), evreni temsil etmesi bakımından güven düzeyinin yüksek (min. %95) ve hata payının düşük (max. %5) olması (Neuman, 2016, s. 531) sebebiyle basit rastlantısal örnekleme kullanılmıştır.

Çalışma kapsamında araştırma evreninin büyük olması sebebiyle İBBS düzey-1 bölgelerinde yaşayan 1124 katılımcıya ulaşılmış, geçersiz anketler çıkarılınca toplamda 1057 katılımcının verileri analiz edilmiştir.

Bulgular

Çalışmanın örneklemini oluşturan seçmenlerin sosyo-demografik verileri frekans analiziyle belirlenmiştir. Çalışmanın birçok sosyo-demografik verilerinin değer oranları ile Yüksek Seçim Kurulu (YSK) ve Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) verileri arasında yakınlık bulunmaktadır. Dolayısıyla çalışmanın örneklemi, nüfus ve seçim değer oranlarıyla benzerlik göstermektedir.

Araştırmaya toplamda 1057 kişinin katılım sağladığı görülmektedir. Cinsiyet dağılımı göz önüne alındığında bu kişilerin %48,4'ünü kadınlar, %51,6'sını erkekler oluşturmaktadır. Bu dağılım aynı zamanda hem TÜİK hem de YSK'nın cinsiyet dağılımlarıyla doğru orantılıdır.

Grafik 1. Cinsiyet Dağılımı

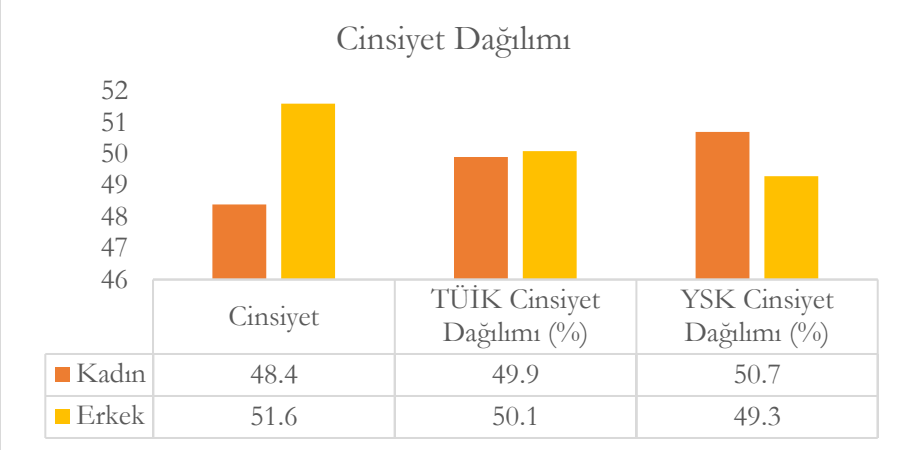

	Cinsiyet	TÜİK Cinsiyet Dağılımı (%)	YSK Cinsiyet Dağılımı (%)
Kadın	48.4	49.9	50.7
Erkek	51.6	50.1	49.3

Çalışmaya katılan seçmenlerin Grafik 2.'te yer alan yaş grupları dağılımına bakıldığında %21,4 oranıyla en yüksek katılımın 35-44 yaş grubunda yapıldığı görülmektedir. İkinci en büyük grubun ise %21,2 oranıyla 25-34 yaş grubu olduğu bilgisine erişilmektedir. Bunlara ilaveten 18-24 yaş grubunda bulunanların oranı %14,6'dır. Seçmenler arasında 45-54 yaş grubunda yer alanların oranının %17,5 olduğu tespit edilmiştir. 55-64 yaş aralığında bulunan seçmenlerin oranı ise %14 olarak gözükmektedir. TÜİK'in hem 2021 hem de 2022 yılı Türkiye'nin yaşa bağlı nüfus dağılım piramidinde yer alan en yoğun yaş gruplarının 18-44 yaş aralığında olduğu anlaşılmaktadır.

Çalışmanın yoğun yaş grupları da bu aralıkta bulunmasından ötürü, çalışmanın nesnelliği ve tutarlılığı açısından sahadan alınan verilerin benzerlik gösterdiğini ifade edebiliriz.

Grafik 2. Yaş Grupları Dağılımı

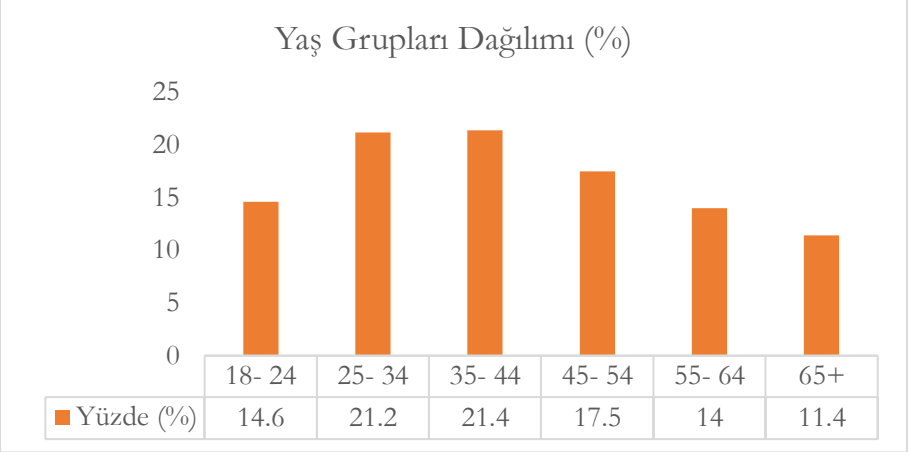

Eğitim seviyesi verileri siyasal katılım konusunda önemli bir role sahiptir. Yeni medya kullanımının ve yeni medya okuryazarlığının dikkate alındığı yeni siyasal katılım biçimlerinde eğitimin belirleyici bir değişken olduğu bilinmektedir. Bu hususla araştırmanın bir diğer sosyo-demografik verilerinden olan eğitim seviyesi incelendiğinde; en yoğun katılımın %28 ile 'lise veya dengi okul' eğitim düzeyine sahip olan seçmen grubu olduğu anlaşılmaktadır. 'İlkokul ve altı' seviyesinde bulunan katılımcıların oranı ise %25,9'dur. En yoğun üçüncü grubu ise %24,4 oranıyla 'ortaokul/ilköğretim' seviyesinde bulunan seçmenler oluşturmaktadır. Öte yandan 'üniversite ve üzeri' eğitim seviyesine sahip olan katılımcıların oranının %21,7 olduğu görülmektedir.

Grafik 3. Eğitim Seviyesi Dağılımı

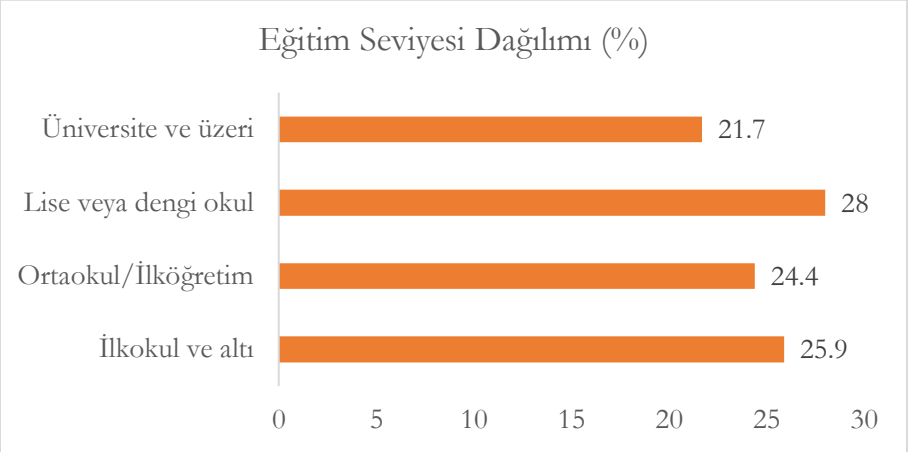

Bir diğer önemli demografik değişken ise katılımcıların sivil toplum üyelikleridir. Genellikle siyasal katılımın gerçekleşmesinde sivil toplum olma özelliği ön plandadır. Dolayısıyla sivil toplum olabilme yolunda çeşitli vakıf, dernek veya sendika gibi toplumsal örgütlere üye olup olunmaması etkenlerden biridir. Aynı şekilde geleneksel biçimde siyasal alanda aktif birer özne olabilmenin

koşullarının başında siyasi parti üyeliği gelmektedir. Bunların haricinde bireyin, herhangi bir sivil toplum örgütüne üyeliği bulunmaması da siyasal katılım için engel teşkil etmemektedir. Bu hususla çalışmaya katılım gösteren seçmenlerin %77,3'ünün bir toplumsal örgüte üyeliği bulunmamaktadır. Herhangi bir siyasi partiye üyeliği bulunanların oranı ise %14,9'dur. Katılımcıların toplamda %9,8'i dernek, vakıf ve sendikalara üyeliği bulunmaktadır. Bu dağılım oranları dikkate alındığı zaman geleneksel siyasal katılım yollarının büyük oranda terk edildiği ve seçmenlerin yeni siyasal katılım yollarına yöneldikleri söylenebilir.

Grafik 4. Sivil Toplum Örgütleri Üyeliği Dağılımı[3]

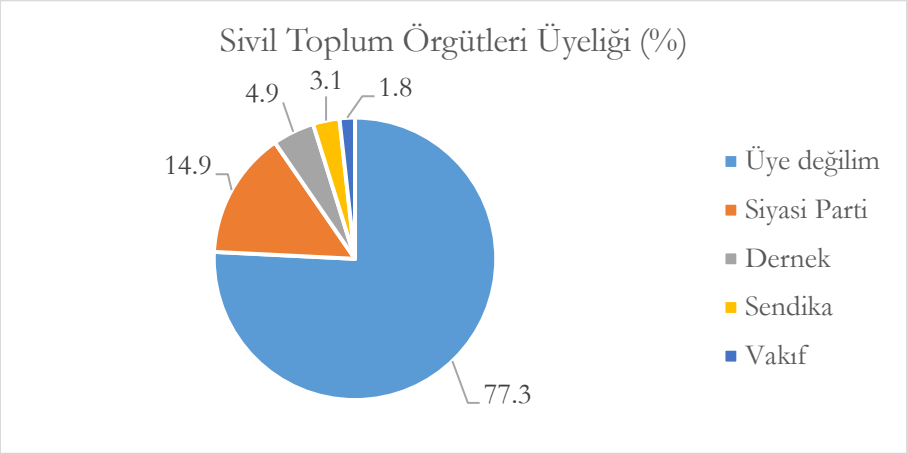

Yeni medyayı kullanım örüntülerine bakıldığı zaman katılımcıların yeni medyada geçirdikleri ortalama vaktin verisine ulaşmaktayız. Araştırmaya dâhil olan seçmenlerin %43,3'ünün günlük ortalama 0-1 saat yeni medyada zaman geçirdikleri görülmektedir. Buna yakın olarak günlük ortalama 2-3 saat yeni medyayı kullananların oranı ise %37,6'dır. Seçmenlerin %10,3'ü de yeni medyayı ortalama 4-5 saat aralığında kullanmaktadır. Katılımcıların %8,8'inin ise yeni medyayı 5 saatten fazla kullandığı tespit edilmiştir. Bu veriler ışığında görülmektedir ki Türkiye'de yeni medyada en çok günlük ortalama 0-3 saat aralığında vakit geçirilmektedir. Sosyal medya üzerine en kapsamlı araştırmaları yapan DataReportal (Kemp, 2023) tarafından yayınlanan Türkiye raporunda da sosyal medyanın günlük ortalama kullanım süresinin 2 saat 54 dakika olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla Grafik 5.'te yer alan verilere göre yaklaşık her 100 kişiden 80'i yeni medyayı 3 saatin altında kullanırken, yine yaklaşık her 100 kişiden 20'si ise 4 saatin üzerinde kullanım sağlamaktadır.

[3] Bu veride birden fazla seçenek işaretlenebildiği için kümülatif toplam dikkate alınmamalıdır.

Grafik 5. Yeni Medyayı Kullanım Sürelerine Göre Dağılımları

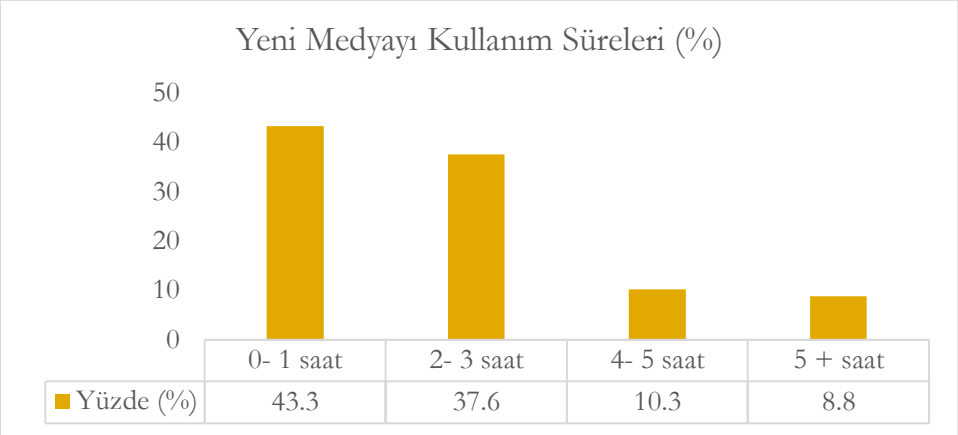

Katılımcılara en çok hangi sosyal ağ platformlarını kullandıkları sorulduğunda birçok yanıt verilmiştir. Bunlar arasında en çok tercih edilen beş sosyal medya platformu çalışmamıza konu olmuştur. Sorulara verilen cevapların çoklu seçenekli olmasından ötürü frekans değerleri çalışmanın örneklem büyüklüğünü geçmektedir. Seçmenlerin %53'ü Instagram platformunu tercih ederken, %37,9'u Facebook platformunda vakit geçirdiklerini belirtmişlerdir. WhatsApp'ı kullananların oranı %28,9 iken, Twitter'da zaman geçirenlerin oranı ise %17,4 olarak tespit edilmiştir. YouTube platformunu tercih eden kullanıcıların oranı da %16,8'dir. Bu veriler çerçevesinde katılımcıların en çok tercih ettiği platform görsel içeriklerin yoğun olduğu yer olarak dikkat çekmektedir.

Grafik 6. En Çok Tercih Edilen Beş Sosyal Medya Platformları[4]

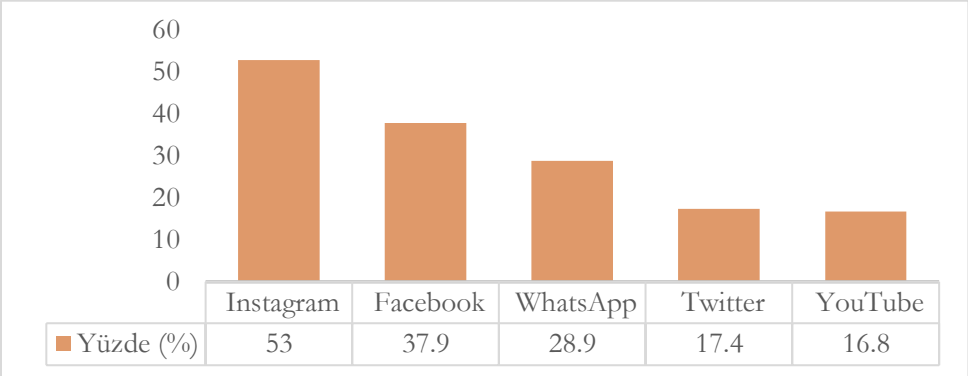

Katılımcılara yöneltilen yeni medyayı hangi amaçla kullandıklarına dair soruya %46,8'i 'gündemi takip etmek', %39,8'i 'haberlere erişmek' ve %39,7'si 'politik bilgi almak' amacıyla kullandıkları cevabını vermişlerdir. Ayrıca %22,3'ünün 'politik paylaşımlar yapmak' amacıyla kullandıkları görülmektedir. Bunların dışında yeni medyanın günlük rutinler amacıyla %28'inin 'zaman geçirmek', %26,1'inin 'yakınlarını takip etmek', %13,9'unun 'sohbet etmek', %12,5'inin 'alışveriş yapmak', %5,4'ünün 'politik olmayan paylaşımlar yapmak', %3,2'sinin 'eğitim, %2,2'sinin

[4] Bu veride birden fazla seçenek işaretlenebildiği için kümülatif toplam dikkate alınmamalıdır.

'iş' ve 'eğlenmek' için kullandıkları saptanmıştır. Bu bulgular ışığında yeni medyanın en fazla gündeme erişim sağlayarak güncel ve politik bilgilere ulaşmak için kullandığı sonucuna ulaşılmaktadır. Yeni medyanın bilgiye anındalık ve hızlı erişim sağlama gücünün bulunması, bu durumun en önemli sebeplerinin başında gelmektedir. Öte yandan yeni medya ortamlarının ana akıma karşı oluşturduğu alternatif konum, ana akıma duyulan güvenin azalmasından ve bireylerin bu ortamlar sayesinde aktif birer katılımcı olmalarından kaynaklandığı düşünülebilir.

Grafik 7. Katılımcıların Yeni Medyayı Kullanım Amaçlarına Göre Dağılımları[5]

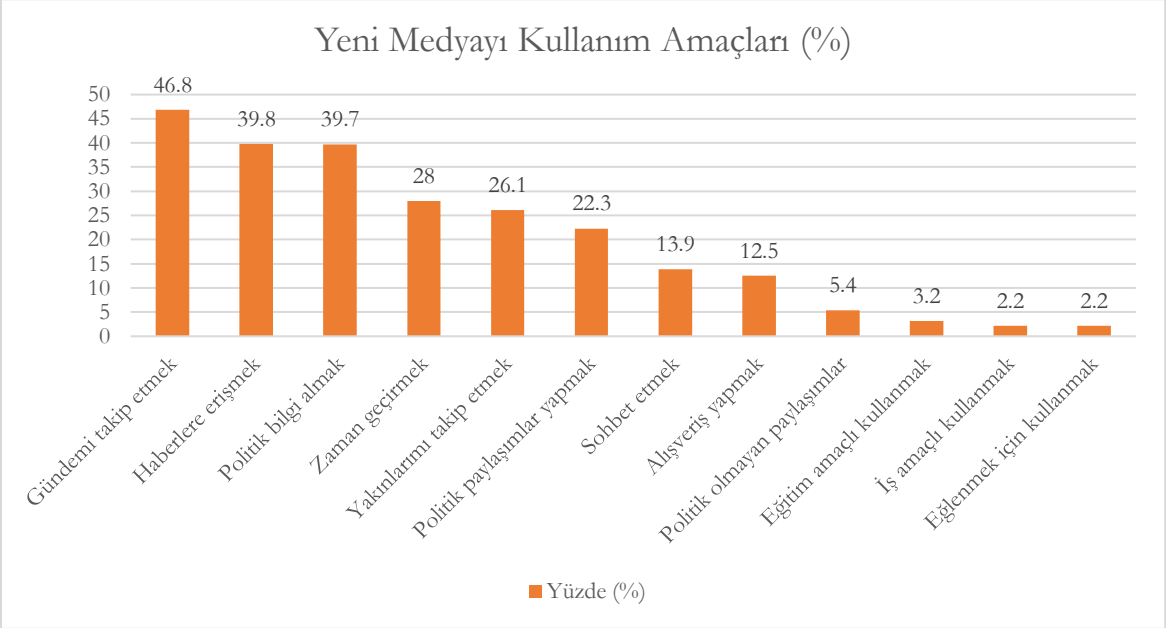

Yeni Medyada Siyasal Katılım Düzeyi Ölçeği oluşturulurken önermelerin doğru ve sağlıklı analizi yapılabilmesi amacıyla faktör analizi uygulanmıştır. Faktör analizi yapılırken önermelerin özdeğeri birden büyük (özdeğer≥1) olan faktörlerin tercih edilmesine, faktör yüklerinin 0,40'dan yüksek olmasına ve benzer değişkenlerin faktör yükü aralıklarının geniş olmasına önem verilmiştir. Önermelerin 0,40 değerinden düşük olanlarının ölçekten çıkarılarak geri kalanlarının analizi yapılmıştır. Oluşturulan ölçeğin yapılan testler sonucunda güvenirlik (Cronbach's Alpha = ,889) ve açıklanan varyans değerlerinin yüksek çıkması, ölçeğin faktör yapısının güçlü olduğu anlamına gelmektedir.

Tablo 1.'de görüldüğü üzere araştırmaya katılanların yeni medyada siyasal katılımları bakımından en güçlü faktörün 'siyasal ilgi' faktörü olduğu tespit edilmiştir. Bu faktör, toplam varyansın %31,57'sini oluşturmaktadır. Bu faktöre göre siyasal bilgilenme için yeni medya araçlarının kullanılması, yeni medya ortamlarının siyasal konulara ilgiyi artırması, geleneksel medyada yer almayan bilgilere bu ortamlar aracılığıyla ulaşılması, politik aktörlerin takip edilmesi,

[5] Bu veride birden fazla seçenek işaretlenebildiği için kümülatif toplam dikkate alınmamalıdır.

politik içeriklerin daha fazla ilgi çekmesi ve politik aktörlerin yeni medya ortamlara önem vermesinin seçmenlerin politik tutumunu etkilemesi gibi önermeler bulunmaktadır.

Yine Tablo 1.'deki ölçek istatistiklerine bakıldığında özdeğeri 2,033 çıkmasından ötürü ikinci önemli faktörün 'siyasal kanaat' faktörü olduğu saptanmıştır. Bu faktörün güvenirlik değeri Cronbach'α= ,666 olarak tespit edilmiştir. Bir ölçeğin güvenilir olması için güvenirlik değerlerini gösteren Cronbach's Alpha'nın 0,70 ve üzeri olması gerekir. Ancak faktördeki önermelerin ya da soru sayısının az olması halinde bu değer 0,60 ve üzeri olarak kabul edilebilir (Durmuş vd., 2013, s. 89). Dolayısıyla siyasal kanaatin oluşması bakımından bu faktörde seçmenlerin politik karar alma süreçlerinde katılım sağlaması, yeni medya ortamlarının seçmen kitlesini harekete geçirmesi ve politik aktörlerin çalışmalarını bu ortamlarda tartışmaya sunması gibi önermeler yer almaktadır.

Oluşturulan ölçek tablosunda üçüncü önemli faktörün 'siyasal karar' faktörü olduğu bulgulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda bütün varyansın %5,55'ini açıkladığı tespit edilmiştir. Aynı şekilde güvenirlik değerinin (Cronbach'α= ,702) yüksek çıktığı bu faktörün özdeğeri ise 1,167 olarak saptanmıştır. Tablo 1.'de gösterilen 'siyasal karar' faktöründe yeni medyanın seçmenlerin karar alma süreçlerinde bulunmasını sağlayan bir ortam olabileceği, bu ortamlardan gerçekleşecek katılımın daha demokratik olabileceği, seçmenlerin yeni medya ortamlarında kendilerini daha rahat ifade edebileceği ve yeni medyanın siyasal kararları etkilemede etkili olabileceği önermeleri bulunmaktadır.

Faktör analizi sonucunda elde edilen son faktörün 'siyasal eylem' faktörü olduğu görülmektedir. Toplam varyansın %5,20'sini oluşturan bu faktörün özdeğeri 1,093 olarak tespit edilirken faktörler arasında en yüksek güvenirlik değerine (Cronbach'α= ,814) sahip olduğu ortaya çıkmıştır. Davranışların ortaya çıktığı bulgulanan bu faktörde sosyal ağ ortamlarında oluşturulan siyasal etkinliklere katılım sağlamak, bu ortamlarda destek verilen siyasal aktörlerin reklamını yapmak, siyasal içeriklere katılımda bulunmak ve politik düşünceleri sosyal ağlar vasıtasıyla ifade etmek gibi önermeleri içermektedir.

Tablo 1. Yeni Medyada Siyasal Katılım Düzeyi Ölçeğinin İstatistikleri

Boyut	Önerme	Faktör Yükü	Açıklanan Varyans	Cronbach's Alpha
Faktör 1. Siyasal İlgi Özdeğer = 6,630	Siyasal açıdan bilgilenmek için yeni medya araçlarını kullanırım.	,676	31,573	,784
	Yeni medya, siyasal konulara olan ilgimi arttırmaktadır.	,638		
	Yeni medya kendimi ve etrafımdaki diğer kişilerin politik olarak konumlandırmasına olanak tanır.	,565		
	Yeni medya, geleneksel medyada yer verilmeyen bilgilere ulaşmamı sağlar.	,540		
	Siyasal parti veya politikacıların sosyal medya hesaplarını takip ederim.	,516		
	Arkadaş listemde bulunanlardan gelen siyasi içerikli gönderiler ilgimi çeker.	,511		
	Bir politikacı veya partinin yeni medya mecralarında yer alması, o partiye karşı politik tutumumu etkiler.	,457		
Faktör 2. Siyasal Kanaat Özdeğer = 2,033	Bireyler politik karar alma süreçlerine kısmî bir şekilde katılmalıdır.	,726	9,682	,666
	Bireyler politik karar alma süreçlerinin tamamında yer almalıdır.	,703		
	Yeni medya platformları seçmen kitlesini örgütleyecek ve harekete geçirecek güce ve olanağa sahiptir.	,474		
	Politikacıların ya da siyasi partilerin kanun tasarısı, siyasi proje veya politik vaatleri yeni medya üzerinden tartışmaya sunulmalıdır.	,466		
Faktör 3. Siyasal Karar Özdeğer = 1,167	Vatandaşların karar alma süreçlerinde yer almasını sağlayacak yapı, yeni medya ortamlarıdır.	,711	5,557	,702
	Yeni medya platformlarının yaygınlaşması, Türkiye'yi daha demokratik bir yapıya ulaştırabilir.	,710		
	Yeni medya seçmenler için demokratik bir ortam sağlar.	,669		
	Yeni medyada kendimi gerçek hayattakinden daha iyi bir şekilde ifade ederim.	,482		
	Yeni medya politik kararlarımı etkilemede önemlidir.	,425		
Faktör 4. Siyasal Eylem Özdeğer = 1,093	Sosyal paylaşım sitelerinde oluşturulan siyasi etkinliklere katılırım.	,772	5,206	,814
	Yeni medyada destek verdiğim parti veya politikacıların reklamını yaparım.	,767		
	Sosyal paylaşım sitelerinde siyasi etkinlik oluştururum.	,756		
	Sosyal paylaşım sitelerinde gördüğüm siyasi içerikli haber/paylaşım/bilgilere yorum yaparım.	,659		
	Siyasi gündemle ilgili konularda fikirlerimi yeni medya aracılığıyla ifade ederim.	,591		

Katılımcıların araştırmada verdikleri yanıtlara siyasal katılım puanları açısından cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık oluşturup oluşturmadığını ortaya çıkarmak amacıyla T-Testi

uygulanmıştır. Yapılan testin sonucunda gruplar arasında istatistiksel bakımdan anlamlı bir farklılığın olduğu tespit edilmiştir (t= 2,937; p= 0,043<0,05). Kadınların yeni medyada gerçekleştirdiği siyasal katılım ortalamaları (X̄= 3,309; SD= ,367) erkeklerin bu ortamlarda gerçekleştirdiği siyasal katılım ortalamalarından (X̄= 3,241; SD= ,384) daha fazladır. Başka bir ifadeyle kadınlar, erkeklere göre yeni medya ortamlarında daha fazla katılımcı davranışlarda bulunmaktadırlar.

Tablo 2. Siyasal Katılım ve Cinsiyet Arasındaki İlişki

	Gruplar	n	X̄	SD	t	p
Siyasal Katılım	Kadın	512	3,309	,367	2,937	,043
	Erkek	545	3,241	,384		

Araştırmaya katılan bireylerin yaş grupları ile yeni medyada siyasal katılımları arasındaki ilişkiyi belirlemek amacıyla ANOVA testi yapılmış ve gruplar arasında anlamlı bir farklılığın bulunduğu saptanmıştır (F= 13,099; p= ,001<0,05). Bu farklılığa göre 18-24 yaş grubunda bulunan katılımcıların en yüksek ortalamaya sahip olduğu görülürken (X̄= 3,378; SD= ,322) en düşük ortalamanın ise 65 ve üzeri yaş grubunda (X̄= 3,100; SD= ,386) olduğu tespit edilmiştir. Tablo 3.'te yer alan bulguya göre yaş ortalaması düştükçe yeni medyada siyasal katılımın arttığı ortaya çıkmaktadır. Yapılan bir başka araştırmada da (Varlık, 2022) genç yaş gruplarının ileri yaş gruplarına göre yeni medyada siyasal katılımlarının daha güçlü olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Siyasal Katılım ve Yaş Arasındaki İlişki

	Gruplar	n	X̄	SD	F	p
Siyasal Katılım	18 - 24	154	3,378	,322	13,099	,001
	25 - 34	224	3,339	,362		
	35 - 44	226	3,332	,342		
	45 - 54	185	3,230	,411		
	55 - 64	148	3,176	,380		
	65+	120	3,100	,386		

Yapılan araştırmada seçmenlerin eğitim düzeyleri ile yeni medyada siyasal katılımları arasında anlamlı bir ilişkinin varlığını tespit etmek için ANOVA testi yapılmıştır. Yapılan testin sonucunda eğitim seviyelerine göre ayrımlanan gruplar arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır (F= 4,871; p= ,002<0,05). Yeni medyada siyasal katılımın en yüksek üniversite ve üzeri (X̄= 3,319; SD= ,352) eğitim seviyesine sahip olanların yaptığı görülürken, en düşük katılımın ise ortaokul/ilköğretim (X̄= 3,223; SD= ,396) eğitim düzeyinde bulunanların gerçekleştirdiği bulgularına ulaşılmıştır. Bu bulguya göre istatistikî bakımdan doğrusal bir eğilim karşımıza çıkmaktadır. Başka bir ifadeyle eğitim seviyesi arttıkça yeni medyada siyasal katılım artmakta; eğitim düzeyi azaldıkça katılımda azalmaktadır. Sahada yapılan birçok araştırmada da benzer sonuçların elde edildiği görülmektedir (Gündoğmuş vd., 2019; Aktan, 2017).

Tablo 4. Siyasal Katılım ve Eğitim Arasındaki İlişki

	Gruplar	n	X̄	SD	F	p
Siyasal Katılım	İlkokul	274	3,238	,415	4,871	,002
	Ortaokul/İlköğretim	258	3,223	,396		
	Lise veya dengi okul	296	3,317	,332		
	Üniversite ve üzeri	229	3,319	,352		

Yeni medyada geçirilen günlük sürelerin, bu ortamlarda gerçekleşen siyasal katılımın önemli belirleyicilerinden biridir. Katılımcıların verdikleri cevaplara göre en fazla kullanımın 0-1 saat (X̄= 3,324; SD= ,365) ve 2-3 saat (X̄= 3,253; SD= ,377) aralığında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu hususla siyasal katılım ve yeni medyayı kullanım süreleri arasındaki ilişkinin varlığını anlamak için yapılan ANOVA testinde; istatistiksel açıdan anlamlı bir farklılığın bulunduğu ortaya çıkmıştır (F= 5,043; p= ,002<0,05). Ters doğrusal bir eğilimle kullanım süreleri azaldıkça katılımın arttığı; buna karşılık kullanım süreleri arttıkça katılımın azaldığı görülmektedir. Bu bulguya göre yeni medyada geçirilen sürenin az olması, belli amaçlar doğrultusunda kullanım yapıldığını göstermektedir. Daha uzun süre geçirilen vakitlerde yeni medyanın farklı amaçlar için de kullanılabileceği göz önüne alınarak bu ortamlarda katılımın azalmasına sebep olabilmektedir.

Tablo 5. Siyasal Katılım ve Yeni Medyayı Kullanım Süreleri Arasındaki İlişki

	Gruplar	n	X̄	SD	F	p
Siyasal Katılım	0- 1 saat	458	3,324	,365	5,043	,002
	2- 3 saat	397	3,253	,377		
	4- 5 saat	109	3,200	,384		
	5 + saat	93	3,226	,367		

Yapılan çalışmada elde edilen faktörlerin siyasal katılım ölçeğindeki yeri ve siyasal katılım ölçeğinin toplamıyla olan ilişkisinin tespitini sağlamak amacıyla korelasyon analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda elde edilen bulgulara göre siyasal katılım ve siyasal ilgi arasında güçlü ve anlamlı (r= ,730; p< 0,05) bir ilişki bulunmaktadır. Ortaya çıkan değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans (r2= 0,5329) %53,29'dur. Bir diğer ifadeyle siyasal katılımın %53,29'u siyasal ilgiden kaynaklanabileceğini göstermektedir.

Siyasal katılım ve siyasal kanaat faktörleri arasında güçlü ve anlamlı (r= ,889; p< 0,05) bir ilişkinin varlığı ortaya çıkmaktadır. Bu değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans ise (r2= 0,7903) %79,03 olarak tespit edilmiştir. Bu durum, siyasal katılımın %79,03'ü siyasal kanaatten gelebileceğini belirtmektedir. Ayrıca faktörler içinde siyasal katılım ile olan bağ açısından siyasal kanaatin, diğer faktörlere göre en güçlü konumda olduğu görülmektedir.

Siyasal katılım ve siyasal karar faktörleri arasında da güçlü ve anlamlı (r= ,790; p< 0,05) bir ilişkinin olduğu saptanmıştır. Yine bu değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyansın (r2=

0,6241) %62,41 olduğu belirlenmiştir. Belirlenen varyans, siyasal katılımın %62,41'inin siyasal karardan kaynaklanabileceğini göstermektedir. Aynı zamanda siyasal karar, siyasal katılımı en güçlü etkileyen ikinci faktör konumunda yer almaktadır.

Siyasal katılım ve siyasal eylem faktörleri arasında da diğer faktörlerde olduğu gibi güçlü ve anlamlı (r= ,734; p< 0,05) bir ilişki bulunmaktadır. Aynı zamanda bu değişkenlerin birbirleri üzerinde açıkladıkları varyans (r2= 0,5387) %53,87'dir. Başka bir ifadeyle siyasal katılımın %53,87'si siyasal eylemden kaynaklanıyor olabilir. Siyasal eylem, siyasal katılımı oluşturan faktörlerden biri olduğu gibi seçmenlerin politik bir davranışta bulunarak bu katılımın gerçekleşmesindeki son basamağı da oluşturmaktadır. Dolayısıyla kendisinden önce gelen ilgi, kanaat ve karar süreçlerinin eyleme geçirilerek meşrulaşmasını sağlayan bir faktördür.

Tablo 6. Yeni Medyada Siyasal Katılım ve Siyasal Katılımı Oluşturan Faktörler Arasındaki İlişki

		Siyasal İlgi	Siyasal Kanaat	Siyasal Karar	Siyasal Eylem
Siyasal Katılım	r	,730**	,889**	,790**	,734**
	p	,000	0,000	,000	,000

Yapılan analizler sonucunda elde edilen bulguların yeni medya ve siyasal katılım arasında pozitif ve tutarlı bir ilişki olduğunu göstermektedir. Bu hususla yeni medyada siyasal katılımın sağlanmasında öncelikle seçmenler açısından ilginin oluşması, ilginin kanaate dönüşmesi, kanaatlerin kararı sağlaması ve en sonunda siyasal davranışların gerçekleşmesi gerekmektedir. Diğer bir ifadeyle yeni medya, bireylerin siyasetle ilgilenmesini kolaylaştırarak siyasal katılım üzerinde önemli bir etkiye sahiptir.

Sonuç ve Tartışma

Demokratik bir sistemin oluşabilmesinin temel dayanak noktası, seçmenlerin karar alma süreçlerinde aktif bir biçimde yer almasıdır. Böyle bir siyasal katılımın gerçekleşmesi de iletişim teknolojilerinden yararlanmayı kaçınılmaz kılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, siyasal katılımın sağlanabilmesi için medya araçlarının ve ortamlarının kullanılması bir zorunluluktur. Bu hususla yeni medyanın etkileşimli yapısı ve bireylerin demokrasiye ulaşma arzusunun ortak noktası, bizleri siyasal katılım dediğimiz olguya ulaştırmaktadır. İşte bu çalışmada da ideal bir demokrasiye ulaşma konusunda yeni medya ve siyasal katılım arasındaki ilişkiye odaklanılmıştır.

Türkiye'nin beşeri özelliklerinin farklılık göstermesi, seçmen kitlesinin de çeşitli olmasına sebep olmaktadır. Dolayısıyla seçmenlerin inançları, tutumları ve politik düşünceleri bölgeden bölgeye değişmektedir. Bu hususla çalışmada toplam 12 bölgede yer alan seçmenlere ulaşılmaya çalışılmış ve oluşturan ölçekle yeni medyada siyasal katılım pratikleri ve kullanım amaçları ortaya koyulmuştur.

Araştırmanın önemli sonuçlarının başında kullanılan ölçekler gelmektedir. Yeni medyada siyasal katılıma yönelik oluşturulan ölçeğe uygulanan faktör analizi sonucunda dört farklı boyut ortaya çıkmıştır. Bu faktörel boyutlar tek tek "siyasal ilgi", "siyasal kanaat", "siyasal karar" ve "siyasal eylem" biçiminde kullanılabileceği gibi bir bütün olarak "siyasal katılım" ölçeği şeklinde de değerlendirilebilir. Böylece oluşturulan faktörel boyutlar ve ölçekle alanyazına katkı sunmaya çalışılmıştır.

Çalışmanın bir diğer önemli sonucu, katılımcıların yeni medyayı kullanım biçimlerinin siyasal katılıma yönelik gerçekleştirilmesidir. Seçmenlerin yeni medyayı en fazla "gündemi takip etmek", "haberlere erişmek" ve "politik bilgi almak" için kullandıkları görülmüştür. Bu medya biçiminin siyasal yönden kullanımı, mevcut alanyazınla benzerlik göstermektedir (Taydaş, 2016; Pelenk, 2014). Bu amaçlarla yapılan kullanımların iki sebep etrafında toplandığını belirtmekte fayda var. Birincisi; yeni medya ortamlarının etkileşim özelliğinin önemli olması ve demokratik bir işlevi yerine getirmesidir. İkincisi ise içinde bulunduğumuz yoğun siyasal dönemin varlığından ötürü hem geleneksel hem de alternatif iletişim mecralarının fazla politize olmalarıdır. Ayrıca seçmenlerin geleneksel medya araçlarına duyduğu güvenin azalması, yeni medyanın katılımcı yapısının bir sonucu olarak görülebilir.

Araştırmanın önemli sonuçlarından biri de genç nüfusun yeni medyada yetişkin ve ileri yaş grubunda bulunanlara göre daha fazla katılımcı bir pratik sergilemeleridir. Özellikle 18-24 ve 25-34 yaş arasında olan seçmenlerin çevrimiçi medya ortamlarını politik amaçlı kullanımlarının daha fazla olduğu görülmektedir. Bir diğer ifadeyle, yaş azaldıkça yeni medyada siyasal katılım artmaktadır. Elde edilen bu sonucun alanyazında yapılan birçok çalışmayla benzerliği bulunduğu gözükmektedir (Selvi, 2020; Varlık, 2022). Buna göre dijital yerliler olarak ifade edilen genç bireylerin, dijital göçmen olarak ifade edilen bireylere göre iletişim teknolojilerine yatkınlığının daha fazla olduğunu söylemek doğru olacaktır. Böyle bir farklılığın oluşmasındaki bir diğer etkenin, dijital becerilerle doğrudan bir ilişkisi olduğu tespit edilmiştir (Özsoy vd., 2020). Öte yandan genç seçmen nüfusunun her geçen gün artması, bu gençlerin siyasal alanda yer almasını kaçınılmaz hale getirmektedir. Politik öznelerin bu durumu göz önünde bulundurarak yeni siyaset yapma biçimi ve siyasal iletişim stratejileri geliştirmek zorunda olduğunu göstermektedir.

Eğitim seviyesinin hem geleneksel hem de yeni siyasal katılım biçimlerinde en belirleyici değişken olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Bu anlamda çalışmanın önemli çıktılarından biri de eğitim seviyesinin yükseldikçe yeni medyada siyasal katılım arttığıdır. Özellikle eğitim bağlamında medya okuryazarlığı önem arz etmektedir. Bugüne kadar yapılan medya okuryazarlığı çalışmalarının, siyasal katılımı önemli ölçüde artırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Hem yeni medyanın kullanımları açısından hem de bu ortamlarda politik alımlamaların doğru yapılması açısından medya okuryazarlığının her seviye eğitim basamağında yer alması bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu hususla yapılan taramalarda medya okuryazarlığı ve dijital medya okuryazarlığı odaklı çalışmaların azlığı oldukça dikkat çekmektedir. Demokratik ideallere ulaşmada eğitimin önemi, aynı zamanda demokrasinin gereği olan siyasal katılımda en temel basamağı temsil etmektedir.

Bütün bu tartışmalar sonucunda yapılan çalışma, yeni medyanın siyasal katılımda son derece önemli olduğunu göstermektedir. Geleneksel demokratik sistemlerin halen devam ettiği, dolayısıyla demokratik alana katılımın yalnızca oy verme davranışı ile sınırlı olduğu temsili

demokrasinin varlığı yadsınamaz. Ancak katılım biçiminin sınırlı olması bireylerin politik alanı aktif bir biçimde kullanmasını engellerken; aynı zamanda katılım açısından mevcut demokratik sistemi çıkmaza soktuğu da bir gerçektir. Seçmenlerin yönetim hakkını bir üst sınıfa devrettiği temsili siyaset alanı, iletişim araçlarının gelişmesi ve etkileşimin yoğun olması sebebiyle daha katılımcı bir yapıya dönüşmeye zorlamaktadır. Bir diğer ifadeyle yeni iletişim teknolojileri temsili demokrasinin katılımcı demokrasiye evrilmesini gerekli hale getirmektedir. Bu hususla seçmenlerin yeni medya alanında politik kararlara katılımı, demokrasiyi "halkın kendi kendini yönetme" idealine yakınlaştırmaktadır.

Son zamanlarda artış gösteren yeni medya ve siyasal katılım çalışmalarının sosyo-demografik değişkenler üzerinden yapıldığı tespit edilmiştir. Özellikle mikro yapılanmalara yönelik araştırmaların çoğalması gerekmektedir. Bu anlamda bölgesel politik farklılıklar ve nüfus yapılanmaları dikkate alınarak yerel yönetimlerde katılım biçimlerinin incelenmesi katılımcı demokrasi anlayışına katkı sağlaması açısından önemli olacaktır. Öte yandan yeni medyada genç seçmenlerin aktif birer katılımcı olduğu sonucu, siyasi partiler nezdinde gençlik örgütlerinin yeni medyaya yönelik çalışmalarının incelenmesi ve mevcut politikalarına katkı sağlayacak modeller önerilmesi demokrasinin idealize edilmesinde belirleyici bir rol oynayacaktır.

Kaynakça

Aktan, E. (2017). *Sosyal medya ve siyasal katılım*. Konya: Eğitim Kitabevi.

Alkan, H. (2018). *Siyaset bilimine giriş.* İstanbul: İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi.

Aziz, A. (2018). *Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri ve teknikleri (12. Basım).* Ankara: Nobel Yayıncılık.

Balcı, Ş., & Sarıtaş, H. (2016). Facebook ve siyasal katılım: 2014 yerel seçimleri araştırması. *Selçuk Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Dergisi* (37), s. 511-535.

Calenda, D., & Meijer, A. (2009). Young people, the internet and political participation. *Information, Communication & Society, 12*(6), s. 879-898. doi:10.1080/13691180802158508

Campbell, S. W., & Kwak, N. (2010). Mobile communication and civic life: Linking patterns of use to civic and political engagement. *Journal of Communication, 60*(3), s. 536-555. doi:10.1111/j.1460-2466.2010.01496.x

Carpentier, N. (2011). *Media and participation: A site of ideological-democratic struggle.* Bristol: Intellect.

Çağlar, N. (2011). *2007 genel seçimlerinde yerel medyada kadın adayın tmsili: Antalya ve Isparta örneği.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.

Çaha, Ö., Toprak, M., & Dalmış, İ. (1996). Siyasal parti üyelerinde siyasal katılım düzeyi: Kırıkkale örneği. *Yeni Türkiye Dergisi, 96*(6), s. 205-247.

Durmuş, B., Yurtkoru, E. S., & Çinko, M. (2013). *Sosyal bilimlerde SPSS'le veri analizi*. İstanbul: Beta Yayınları.

Dursun, D. (2018). Siyaset ve birey: Siyasal katılma. D. Dursun, & M. Altunoğlu (Ed.), *Siyaset bilimi* (s. 90-121). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2671, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1637.

Eriş, V., & Akıncı, A. (2019). 21. yüzyıl demokrasilerinde siyasal katılım: Türkiye örneği. *Uygulamalı Sosyal Bilimler Dergisi, 3*(2), s. 35-55.

Gündoğmuş, B., Maruf, M., & Aksu, H. (2019). Sosyal medya kullanımının siyasal katılıma etkisinin Şırnak il örneğinde ölçülmesi. *İktisadi ve İdari Yaklaşımlar Dergisi, 1*(1), s. 78-103.

Gürbüz, G. (2022). *Yeni medya ve siyasal iletişim bağlamında Türkiye'de siyasal katılımın demokratikleşme sürecine etkisi.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Hsieha, Y., & Lib, M.-H. (2014). Online political participation, civic talk, and media multiplexity: how Taiwanese citizens express political opinions on the Web. *Information, Communication & Society, 17*(1), s. 26-44.

İşliyen, M. (2015). *Siyasal katılım sürecinde sosyal medyanınrolü ve etkileri.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.

Karasar, N. (2020). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (36 b.). Ankara: Nobel Yayıncılık.

Kemp, S. (2023). *Digital 2023: Turkey*. Erişim tarihi: 03.03.2023 https://datareportal.com/reports/digital-2023-turkey.

Kuş, E. (2012). *Nicel-nitel araştırma teknikleri: Sosyal bilimlerde araştırma teknikleri nicel mi? Nitel mi?* Ankara: Anı Yayıncılık.

Kutlu, A. (2018). Dönüşen medya çağında siyasal katılım: İstanbul'da yaşayan 18-22 yaş seçmen örneği. *Erciyes İletişim Dergisi, 5*(3), s. 90-106. doi:10.17680/erciyesakademia.344691

Küçük, O., & Koçak, M. C. (2019). İleri yaş grubu kişilerin internet kullanım alışkanlıkları: Trabzon örneği. *Journal of International Social Research, 12*(65), s. 1162-1168. doi: dx.doi.org/10.17719/jisr.2019.3525.

Lindner, R., & Aichholzer, G. (2020). E-Democracy: Conceptual foundations and recent trends. I. K. L. Hennen (Ed.), *European e-democracy in practise* (s. 11-46). Springer Open.

Loader, B. D., Vromen, A., & Xenos, M. A. (2015). Performing for the young networked citizen? Celebrity politics, social networking and the political engagement of young people. *Media, Culture & Society, 38*(3), s. 400–419. doi:10.1177/01634437156.

Morozov, E. (2019). *Twitter'dan sonra bir tarih kaldı mı? Sanal ağ yanılsaması*. (M. Tekin, Çev.) İstanbul: Açılım Kitap.

Neuman, W. L. (2016). *Toplumsal araştırma yöntemleri nicel ve nitel Yaklaşımlar I-II* (8.basım). (S. Özge, Çev.) Ankara: Siyasal Kitabevi.

O'Toole, T. (2014). Political engagement among ethnic minority young people. A. Mycock, & J. Tonge (Ed.), *Beyond the youth citizenship commission: Young people and politics* (s. 28-31). London: Political Studies Association.

Özmen, Y. P. (2022). Dijital çağda siyasal katılım: Toplumsal hareketler ve siyasi partiler. *Mülkiye Dergisi, 46*(3), s. 767-793.

Özsoy, D., Akbulut, E., Atılgan, S. S., & Muschert, G. (2020). Digital skills and political participation in northeast Anatolia, Turkey. *First Monday, 25*(7). doi:https://doi.org/10.5210/fm.v25i7.10854

Shephard, M. P., Quinlan, S., Tagg, S., & Paterson, L. (2014). Engaging the brain as well as the heart: Political literacy and social media platforms. A. Mycock, & J. Tonge (Ed.), *Beyond the youth citizenship commission: Young people and politics* (s. 37-41). London: Political Studies Association.

Svensson, J. (2011). Power and participation in digital late modernity: Towards a network logic. E. Tambouris, A. Macintosh, & H. De Bruijn (Ed.), *Electronic Participation* (s. 109-120). Delft, Netherlands: Springer.

Şeker, M., & Gölcü, A. (2020). Sosyal medya ve katılımcı demokrasi. H. Hülür, & C. Yaşın (Ed.), *Yeni medya, toplum ve siyasal iletişim* (s. 85-98). Ankara: Ütopya.

Topbaş, H. (2010). David Easton'un siyasal sistem kuramı bağlamında siyasal katılma: Erzurum seçmeni üzerine bir araştırma. *İletişim Kuram ve Araştırma Dergisi, 30*, s. 81-111.

Törenli, N., & Kıyan, Z. (2020). Yeni medyalara endeksli bir siyaset tarzı olarak e-katılım: Tanımlar ve tartışmalar. H. Hülür, & C. Yaşın (Ed.), *Yeni medya, toplum ve siyasal iletişim* (s. 207-224). Ankara: Ütopya.

Tüfekçi, Z., & Wilson, C. (2012). Social media and the decision to participate in political protest: Observations from Tahrir Square. *Journal of Communication, 62*(2), s. 363–379. doi:10.1111/j.1460-2466.2012.01629.x

TÜİK. (2005). *İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması*. Erişim tarihi: 07.12.2022, https://biruni.tuik.gov.tr/DIESS/SiniflamaSurumDetayAction.do?surumId=164&turId=7&turAdi=%205.%20Co%C4%9Frafi%20S%C4%B1n%C4%B1flamalar .

Varlık, F. (2022). *Sosyal medyanın siyasal katılım davranışına etkisi: X, Y ve Z kuşakları üzerine bir inceleme.* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Yaşar, İ. H. (2020). *Sosyal medya kullanımının siyasal etkinlik, katılım ve ilgi üzerine etkisi: Siyasal kimlikler üzerinde bir inceleme.* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.

Zúñiga, H., Jung, N., & Valenzuela, S. (2012). Social media use for news and individuals' social capital, civic engagement and political participation. *Journal of Computer-Mediated Communication, 17*(3), s. 319–336.